

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ НАЦРТА ЗАКОНА О ФОНДУ ЗА НАУКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

I. ПРАВНИ ОСНОВ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

Правни основ за доношење овог закона је одредба члана 97. тачка 12. Устава Републике Србије, којом се утврђује да Република уређује и обезбеђује политику и мере за подстицања научно-технолошког развоја.

II. РАЗЛОЗИ ЗА ДОНОШЕЊЕ ЗАКОНА

У светлу укупних реформских процеса у области научног и технолошког развоја и остваривања циљева постављених у развојним документима Републике Србије (у даљем тексту: Република), неопходно је унапредити политику и механизме подршке научноистраживачкој делатности.

Оснивање и рад Фонда за науку Републике Србије (у даљем тексту: Фонд), представља инструмент којим се унапређује и уређује област подршке научноистраживачкој делатности у циљу обезбеђивања услова за континуирани развој научноистраживачких и развојних активности у Републици Србији неопходних за напредак друштва заснованог на знању.

Успостављањем Фонда дефинише се простор у коме ће се кроз деловање омогућити ефикаснија и конзистентнија подршка развоју научних истраживања и примена њихових резултата ради бржег технолошког и економског развоја Републике Србије. Формирањем Фонда чија ће основна улога бити да обезбеђује финансирање научноистраживачких Пројеката, надлежност Министарства просвете, науке и технолошког развоја, ће у том домену бити редефинисана. Министарство ће се бавити политиком у области научних истраживања, као и институционалним финансирањем којим ће бити обезбеђена стабилност рада научних установа и самих истраживача.

Циљ успостављања Фонда заснован је на принципима европске научноистраживачке праксе, а посебно ради успостављања делотворног националног истраживачког система интегрисаног у Европски истраживачки простор, који се ослања на партнерства у земљи и иностранству и доприноси економском расту, подизању конкурентности привреде, друштвеном и културном напретку, подизању стандарда грађана и квалитету живота.

Успостављањем Фонда и увођењем научних, технолошких и развојних Програма у оквиру којих ће се реализовати Пројекти, оствариће се циљеви садржани у Стратегији научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године, као и у Акционом плану за спровођење ове Стратегије.

Сходно наведеном, припремљен је Нацрт закона о Фонду за науку Републике Србије.

III. ОБЈАШЊЕЊЕ ОСНОВНИХ ПРАВНИХ ИНСТИТУТА И ПОЈЕДИНАЧНИХ РЕШЕЊА

У глави I Нацрта закона (чл. 1-3.) садржане су основне одредбе, којима се утврђује: предмет овог закона, основни појмови и њихово значење, циљеви и принципи успостављања Фонда.

Предмет Нацрта закона је успостављање Фонда за науку Републике Србије и његово функционисање кроз финансијску подршку пројектима, у оквиру Програма Фонда, које ће се спроводити на начин који обезбеђује већу конкурентност и квалитет резултата, ефикаснију примену истраживања, отвореност и доступност свих резултата програма и пројеката, као и развој научних кадрова, интеграцију у међународне научне и технолошке пројекте и системе, сарадњу са научном дијаспором, привредним сектором и обезбеђује уређивање својинских права на резултатима истраживања и заштиту интелектуалне својине и заштиту ауторских права, као и заштиту података.

У глави II Нацрта закона (чл. 4-5.) утврђен је правни положај Фонда који има својство правног лица, а чији надзор врши министарство надлежно за научноистраживачку делатност.

Глава III Нацрта закона (члан 6.) утврђује надлежности и послове које ће Фонд обављати, а који се односе на: финансирање научноистраживачких Пројеката преко јавних позива у оквиру Програма Фонда; спровођење процедуре евалуације предлога пројеката приспелих на јавне конкурсе и јавне позиве за реализацију Програма Фонда; извештавање ка министарству надлежном за научноистраживачку делатност о раду Фонда; управљање базама података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира; сарадњу са другим институцијама и телима у земљи и иностранству из приватног и јавног сектора у циљу ефикасније примене истраживања, отвореност и доступности резултата истраживања.

Глава IV и V Нацрта закона (чл. 7-9.) односи се на финансирања Фонда и средства којима Фонд располаже, а којима се омогућава финансирање научноистраживачке делатности кроз реализацију Програма Фонда.

У глави VI и VII Нацрта закона (чл. 10-17.) утврђују се органи Фонда и послови у њиховој надлежности. Органи Фонда су: Надзорни одбор, управни одбор, директор и Научни савет Фонда. Научни савет Фонда је највише стручно и саветодавно тело Фонда. Уређена је и обавеза Фонда да остварује сарадњу са министарством надлежним за научноистраживачку делатност.

Глава VIII Нацрта закона (чл. 18 -20.) односи се на Програме Фонда које доноси Влада Републике Србије, на предлог министарства надлежног за научноистраживачку делатност, а утврђује их Научни савет Фонда, уз прибављену сагласност Управног одбора Фонда, с тим што ће се приликом утврђивања предлога Програма дефинисати и предвиђени буџет за реализацију сваког појединачног Програма Фонда. Програми Фонда ће бити разноврсни како би одговорили на различите друштвене изазове, као што су: технолошки развој, подршка напредним идејама, развој кадрова, иновације, изградња научне инфраструктуре, интеграција у међународне научне токове, сарадња науке и привреде и др. У оквиру сваког Програма ће се реализовати пројекти на основу

јавних позива. Овде се дефинише структура сваког од Програма Фонда: РАЗВОЈ, СТРАТЕГИЈА, ИДЕЈЕ, ЉУДИ, ИНФРАСТРУКТУРА, САРАДЊА, ИНОВАЦИЈЕ, ПРОМОЦИЈА, ПУБЛИКАЦИЈЕ и ОСТАЛО.

Глава IX Нацрта закона (чл. 21 -23.) дефинише опште услове подршке научноистраживачким Пројектима која се реализује на основу јавних позива за пројекте, а у складу са изазовима на које дати Програм Фонда треба да одговори. Дефинише трајање Пројеката у оквиру различитих Програма Фонда, и то: ДУГОРОЧНИ који ће трајати до 4 године и обухватаће пројекте из Програма СТРАТЕГИЈА и ИНФРАСТРУКТУРА; СРЕДЊОРОЧНИ који ће трајати 2-3 године и обухватаће пројекте из Програма: РАЗВОЈ, ИДЕЈЕ, ЉУДИ, САРАДЊА и КРАТКОРОЧНИ који ће трајати до 1 године и обухватаће пројекте из Програма ИНОВАЦИЈЕ, ПРОМОЦИЈА, ПУБЛИКАЦИЈЕ, КРЕАТИВНОСТ и ОСТАЛО. Дефинише укупан буџет доступан за реализацију Пројеката као и очекивани буџет појединачних пројеката, као и опште критеријуме за оцењивање пројеката.

У глави X – XII Нацрта закона (чл. 24 -26.) утврђују опште акте Фонда као и друге опште акте и послове Фонда у складу са законом, јавност рада Фонда, као и да стручне и друге послове обављају запослени у Фонду).

У глави XIII Нацрта закона (члан 27.) односи се на надзор у примени овог закона који врши министарство надлежно за научноистраживачку делатност.

У глави XIV Нацрта закона (члан 28.) утврђене су прелазне одредбе у погледу: рока за доношење подзаконских аката, успостављања рада Фонда, рока за именовање вршиоца дужности директора Фонда, рока за именовање председника и чланова Управног одбора и завршна одредба да закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

IV. ПРОЦЕНА ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПОТРЕБНИХ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ЗАКОНА

За спровођење овог закона потребно је обезбедити средства у буџету Републике.

У буџету Републике за 2019. годину потребно је обезбедити средства у износу од 2.500.000.000,00 РСД, и то:

- за активности оснивања и рада Фонда за науку Републике Србије – 250.000.000,00 РСД;

- за успостављање и одржавање интернет странице Фонда за науку Републике Србије и успостављање информационог система и базе података о програмима, пројектима и другим активностима у области које Фонд финансира кроз активности спровођења појединачних Програма подршке Фонда – 15.000.000,00 РСД;

- за финансирање научноистраживачких Пројеката преко јавних позива у оквиру Програма Фонда – 2.235.000.000,00 РСД.

У буџету Републике за 2020. годину потребно је обезбедити средства у износу од 5.000.000.000,00 РСД, и то:

- за активности рада Фонда за науку Републике Србије - 350.000.000,00 РСД;

- за финансирање научноистраживачких Пројекata преко јавних позива у оквиру Програма Фонда - 4.650.000.000,00 РСД.

Да би се обезбедио континуитет реформских процеса у области научног и технолошког развоја и остваривања циљева постављених у Акционом плану за спровођење Стратегије научног и технолошког развоја Републике Србије за период од 2016. до 2020. године – Истраживање за иновације предметна област је додатно подржана Законом о потврђивању споразума о зајму (Пројекат за унапређење конкурентности и запошљавања) између Републике Србије и Међународне банке за обнову и развој у оквиру ревидиране Компоненте 3, а како би се одржао континуитет реформе јавног сектора у области истраживања и реализације Акционог плана у целини.